

جمال امید، بهرام ری پور مردان آرام فیلم فجر

ساجد مروتی

جمال امید و بهرام ری پور؛ ۲۰ سنی‌نمایی نویسن قدیمی، چهره‌های تأثیرگذار اما نادیده گرفته شده جشنواره‌های دهه ۶۰ هستند. جشنواره‌هایی که به نام دبیرش سیدمحمد بهشتی سندن خورده و با فیلم‌های مهم دهه ۶۰ به یاد آورده می‌شود؛ به تدبیر افرادی برگزار می‌شد که تجربه برگزاری فستیوال سینمایی را از دهه ۵۰ داشتند. ۲ منتقد و سینمایی نویسن و سینماگری که تجربه و تخصصشان را در اختیار مدیران کم‌تجربه دهه ۶۰ گذاشتند و بیش از هر چیز آداب برگزاری جشنواره را به مدیران بالادستی‌شان آموختند. جمال امید، برنامه‌ریز جشنواره‌های فجر بود و بهرام ری پور، کاتالوگ جشنواره را در می‌آورد. جدول بزرگی که در صف‌های جشنواره دست تماشاگران بود، کار جمال امید بود که چیدمان نمایش فیلم‌های جشنواره را برعهده داشت. جشنواره‌ای که با مهدی صباغ‌زاده و سیامک شایقی شروع می‌شد، در میانه به کیانوش عیاری و کیومرث پورا احمد می‌رسید و روزهای پایانی آن سهم دار پوش مهرجویی و مسعود کیمیایی بود؛ مثل فیلمنامه‌ای که با الگوی سیدفیلد نوشته شده باشد، ساختاری سه‌پرده‌ای داشت. سال‌ها سکانس‌های شروع، میانه و پایان فیلم فجر را جمال امید می‌نوشت. اینکه سکانس فینال جشنواره‌های آن سال‌ها با «هامون»، «رد پای گرگ» و «ناصرالدین شاه آکتور سینما» نوشته می‌شد و جشنواره در روزهای پایانی‌اش اوج می‌گرفت، کارگردان فیلم فجر نبود جز جمال امید. چنانکه کاتالوگ معرفی فیلم‌ها و بولتن جشنواره اگر خواندنی و کاربردی بود، همه از هنر روزنامه‌نگاری و سواد سینمایی بهرام ری پور می‌آمد. (و در دوره‌هایی جمال امید بولتن را سردبیری می‌کرد). مردان در سایه جشنواره فیلم فجر، همه چیز را مرتب و منظم طراحی و اجرا می‌کردند. بهترین آداب میزبانی، در حد مقدور و ممکن و با توجه به شرایط و حال و هوای دهه ۶۰ تا حد زیادی محصول آکارمند موسسید کرده وزارت ارشاد بود که جشنواره برایشان کار کارمندی نبود. بهرام ری پور، سینمایی نویسن دهه‌های ۴۰ و ۵۰، مرد آرام سینمای ایران، در دهه ۷۰ دنیا رفت. جمال امید درگیر کتاب‌های مفصل تاریخ سینمایش شد و جشنواره فجر هم چهره عوض کرد و از طراحی دقیق چیدمان فیلم‌ها، به مراسم قرعه‌کشی برای تعیین نوبت نمایش آثار پذیرفته شده در فستیوال رسید...

یاد بهرام ری پور گرمی و عمر جمال امید طولانی باد.

چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

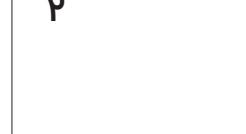
سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

مسعود جعفری جوزانی به عنوان نماینده سینماگران دهه ۷۰ با درام تاریخی بهشت تبهکاران در فجر ۱۴۲ حضور دارد

لاله زار، نفت، مصدق

ناهید پیشور

و خیلی از کارگردان‌های موفق دهه ۶۰ در دوران تازه به‌سختی فیلم ساختند و به‌ندرت به موفقیت رسیدند. درام اجتماعی «بلوغ» در اواخر دهه ۷۰، نشانه‌ای برای درک تحولات اجتماعی-سیاسی آن سال‌ها بود. پس از آن جعفری جوزانی، سال‌های زیادی را برای پروژه‌های دشوار گذراند که مهم‌ترینش سریال «در چشم باد» بود. بازگشت به سینما در دهه ۹۰ با فیلم «ایران برگر» خیلی‌ها را شگفت‌زده کرد. یک کمدی روستایی که گیشه موفق داشت. در سال‌های بعد نام جعفری جوزانی با پروژه‌های فاخری گره خورد که هنوز هیچ کدام ساخته نشده‌اند. ساخته شدن «بهشت تبهکاران» راهم باید در امتداد علاقه این فیلمساز به مقوله تاریخ تحلیل کرد.

«حسن جعفری، کارمند شرکت نفت آبادان به تهران می‌آید و ناخواسته وارد ماجراهایی می‌شود. داستان این فیلم در زمان ملی شدن صنعت نفت و از سال ۱۳۲۹ روایت می‌شود. سالی که احمد دهقان، نماینده مجلس، روزنامه‌نگار و مدیر تئاتر «نصر» توسط حسن جعفری در خیابان لاله‌زار تهران به قتل می‌رسد...» این بخشی از خلاصه داستان فیلم «بهشت تبهکاران» است. فیلمی که فهرست بازیگرانش نشان می‌دهد که پرچم‌هاست: امیرحسین آرمان، لادن مستوفی، سحر جعفری جوزانی، پژمان بازغی، حمید گودرزی، رضا یزدانی، بهنام تشکر، هومن برق‌نورد، حسام منظور، رضا شفیعی جم، فریبا متخصص، فخرالدین صدیق شریف، اسماعیل خلج، علیرضا جلالی تبار، محمدرضا هاشمی و جواد طوسی.

«بهشت تبهکاران» یکی از فیلم‌های پرهزینه سینمای ایران است که مسیری طولانی تارسیدن به پرده سینماتالی کرده است؛ فیلمی که سال گذشته در بخش رزروهای جشنواره قرار داشت و اعلام شد هر زمان که مراحل تولیدش به پایان برسد در فجر به نمایش گذاشته می‌شود.

«بهشت تبهکاران» جدیدترین اثر بلند سینمایی مسعود جعفری جوزانی به تهیه‌کنندگی فتح‌الله جعفری جوزانی و علی قائم‌مقامی در نخستین اکران خود در بخش مسابقه «سودای سیمرغ» در چهل‌ودومین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم فجر روی پرده می‌رود و مقطعی حساس از تاریخ معاصر ایران را به نمایش می‌گذارد و درباره ملی شدن صنعت نفت ایران است.

داستان نفت و تهران قدیم، ۲ سال پیش با روایتی از مسعود کیمیایی در «خائن کشتی» روی پرده نقره‌ای جلوه کرد و حالا نوبت به دیگر مسعود سینمای ایران رسیده است که باید دید با «بهشت تبهکاران» چه تصویری از تاریخ و چه روایتی از تهران متهب دوران مصدق ارائه داده است.

یکی از مهم‌ترین فیلمسازان برآمده از تحولات سینمایی دهه ۶۰ که در تأسیس بنیاد سینمایی فارابی در سال ۶۲ نمود یافت و چهره شاخص سینمای نوین ایران در دهه ۶۰ بود، مسعود جعفری جوزانی است که نخستین فیلم بلند سینمایی‌اش را سال ۶۳ با سرمایه‌گذاری بنیاد فارابی در حالی کارگردانی کرد که بیشتر عواملش در پشت و جلوی دوربین، چهره‌های تازه نفس سینمای ایران بودند. پشت دوربین تورج منصوری و محمود کلاری و جلوی دوربین حمید جبلی. علی نصیریان به جامانده از موج نوی سینمای ایران در دهه ۵۰، بازیگر اصلی فیلم بود. همه آنچه درباره مضامین ارزشمند انسانی فیلم‌های ایرانی در فستیوال‌های جهانی مطرح شد، با فیلم «جاده‌های سرد» مصداق یافت. سینمایی که نام ایران پس از انقلاب را در جشنواره‌های بین‌المللی بلندآوازه کرد و تفاوت محسوس با سینمای عامه‌پسند داشت. ماموریت معمار سینمای نوین ایران برای تغییر نسل سینماگران و تربیت تکنسین‌های جوان برای ارتقای سطح کیفی سینما، با نمونه‌هایی چون «جاده‌های سرد» مسعود جعفری جوزانی معنا یافت. استقبال در جشنواره فیلم فجر و تأیید منتقدان، نشانه‌ای آشکار از موفقیت مسعود جعفری جوزانی در نخستین ساخته بلند سینمایی‌اش بود. کارگردانی که در سفرانسیسکو کارشناسی ارشد فیلمسازی گرفته بود و از آرماتگرایان تحصیلکرده سینمای دهه ۶۰ بود. استحکام سینمایی وسترن ایرانی «شیرسنگی» نشان داد موفقیت «جاده‌های سرد» اتفاقی نبوده است و قرار نیست مسعود جعفری جوزانی مثل خیلی از هم‌نسلانش در سایه موفقیت فیلم اولش قرار گیرد. در جشنواره هفتم و در حضور فیلم‌هایی چون «سرب»، «دیدهبان»، «عروسی خوبان» و «بایسیکل ران»، فیلم «در مسیر تندباد» ساخته مسعود جعفری جوزانی، برگزیده جشنواره شد. این آخرین موفقیت بزرگ جعفری جوزانی در دهه ۶۰ بود و پس از آن ۱۱ سال طول کشید تا با «بلوغ» جایزه ویژه هیأت داوران هجدهمین جشنواره فیلم فجر را به خانه ببرد.

مسعود جعفری جوزانی را در ابتدای دهه ۷۰ با تیتراژ طنزآمیز «ناصرالدین شاه آکتور سینما» به‌خاطر می‌آوریم؛ با عنوانی که دوستانش می‌نامیدند: «عموجان جعفری». جعفری جوزانی تهیه‌کننده فیلم «ناصرالدین شاه آکتور سینما» بود؛ همان سال‌هایی که بازگشت به سینما به‌عنوان کارگردان با فیلم «یک مرد و یک خرس» شکست خورد. سینمای ایران در دهه ۷۰ تن به تغییرات گسترده‌ای داده بود